

07.04.2019

מצאנו את האיש

גידי יהלום

יאשיהו מלך יהודה (640 – 609 לפנה"ס) הוביל מהפכה דתית בממלכתו. הוא עשה זאת בעקבות "מציאת" ספר תורה, אשר לא היה מוכר עד אז – ספר דברים. קשה לשנות מסורות דתיות ולכן מהפכות כאלה נכשלות (מהפכת אחנאתון במצרים) או שגורמות למלחמות איומות (הרפורמציה באירופה).

יאשיהו לא ויתר וכפה את השינויים ביד קשה ובאכזריות. לא נפרט כאן יותר, אבל נביא להלן את פסוק 11 מפרק כג, בספר מלכים ב':

וַיִּשְׁבֹּת אֶת הַסּוּסִים אֲשֶׁר נָתַנוּ מֶלְכֵי יְהוּדָה לְשֹׁמֵשׁ מִבְּאֵי בֵּית יְהוָה אֵל לְשֹׁפֵת נֹתָן מֶלֶךְ הַסָּרִיס אֲשֶׁר בְּפְרָוִרִים וְאֶת מִרְכָּבוֹת הַשֹּׁמֵשׁ שָׂרָף בְּאֵשׁ:

שימו לב למלים **נֹתָן מֶלֶךְ הַסָּרִיס**. מסתבר שכבר הקדמונים, אשר ניקדו את התנ"ך, לא הבינו את הצירוף **נתן מלך** וסברו שאין זה שם, אלא שיבוש בטקסט. איך אנו יודעים? כי הם ניקדו את האות **נ** בשווא, במקום בקמץ. ניקוד זה איפשר להם לנסות ולהבין את הטקסט. אבל לא ברור מה הבינו...

רק בימים אלה נמצא הפתרון. בחפירות עיר דוד בירושלים, נמצאה בולה (טביעת חותם) שתמונתה מובאת כאן.

וזה מה שכתוב על הבולה:

**לנתן מלך
עבד המלך**

מסתבר שהיה איש כזה, עבד המלך, שנשא שם מוזר – **נתן מלך**...

בחותמות, לפעמים קיצרו והשמיטו את המילה בן ולכן אפשר היה להניח שהכוונה

לנתן בן מלך (יש בתנ"ך שם כזה, מלך – מלכים א ח לה), אבל הפעם צרוף שני השמות מופיע בתנ"ך ולא רק על חותם.

בעבר כבר נמצאו בולות וחותמות, עם שמות המוכרים מהתנ"ך, אבל רובן נמצאו בשוק העתיקות ולא בחפירה מוכרת. לכן אין מיחסים להן אמינות מרובה. הפעם נמצאה הבולה בחפירות המנוהלות ע"י רשות העתיקות ואוניברסיטת תל אביב.

